

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Сортові ресурси та ринок насіння сільськогосподарських культур»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Код і найменування спеціальності	Для всіх здобувачів вищої освіти
Тип і назва освітньої програми	Для всіх освітніх програм
Курс, семестр	Курс – 2, семестр – 4
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	<p><i>Для денної форми підготовки:</i> Кількість кредитів ЄКТС – 4,0 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік</p> <p><i>Для заочної форми підготовки:</i> Кількість кредитів ЄКТС – 4,0 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 8 год., практичних занять – 8 год. Форма семестрового контролю – залік</p>
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології Кафедра селекції, насінництва і генетики
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Білявська Людмила Григорівна доктор с.-г. наук, професор <i>e-mail:</i> Ljudmyla.bilyavska@pdau.edu.ua сторінка науково-педагогічного працівника: https://www.pdau.edu.ua/people/bilyavska-lyudmyla-grygorivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова міжфакультетська навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумови відсутні
Компетентності	<p><i>Загальні:</i> ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p><i>Спеціальні:</i> СК7. Здатність до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях. СК8. Здатність виявляти, отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел, організувати та керувати інформацією.</p>
	РН4. Створювати інформаційні бази та володіти сучасним інструментарієм для

Результати навчання	пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації, зокрема, статистичними методами аналізу даних великого обсягу та/або складної структури. РН11. Здатність визначати та вирішувати сучасні експериментальні, теоретичні, методологічні та прикладні проблеми рослинництва, які стосуються стану і напрямків стабілізації продуктивності сільськогосподарських культур в їх зв'язку з новітніми технологіями та в умовах глобальних змін клімату.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення навчальної дисципліни передбачає розвиток у здобувачів навичок критичного мислення, комунікації, командної роботи, уміння приймати рішення на основі здатності підбирати сорти і посівний матеріал для господарства та розуміння шляхів запобігання поширенню контрафакту насіння сільськогосподарських культур.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у здобувачів вищої освіти комплексних знань з практики селекційно-насінницької роботи, майнових прав на сорти рослин, прав на виробництво й реалізацію насіння, введення в обіг насіння і відповідальність у сфері насінництва сільськогосподарських культур. Опанування здобувачами вищої освіти теоретичних положень і формування здатності свідомо використовувати сортові ресурси, орієнтуватись на сучасному ринку насіння і бути його повноправним учасником.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Генетичне та сортове різноманіття сільськогосподарських культур – основа безпеки нації. Тема 2. Сучасна система селекційно-насінницької роботи в Україні. Тема 3. Державна кваліфікаційна експертиза сортів рослин. Тема 4. Основні засади виробництва і обігу насіння. Тема 5. Міжнародні організації з питань насінництва і насіннезнавства. Тема 6. Світовий ринок насіння та місце України в ньому. Тема 7. Ринок насіння в Україні. Тема 8. Контрафакт насіння і шляхи запобігання його поширенню.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження. практичні методи: лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою, конспектування, тезування, розрахункові роботи. самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перекладання	Всі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін, згідно розкладу. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він має відпрацювати його протягом двох наступних тижнів, виконавши завдання згідно методичних вказівок для виконання лабораторних робіт та самостійної роботи;
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись «Кодексу академічної доброчесності» та «Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державного аграрного університету». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

	потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці: http://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesmist .
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Відвідування занять є обов'язковим згідно розкладу дзвінків. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє його від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного контролю.
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті) на обов'язковий компонент освітньої програми або його частину) перед опануванням даного освітнього компонента. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти повинен звернутися з письмовою заявою до директора ННІ АТСЕ. Заяву повинна розглянути апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора ННІ АТСЕ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Ринок сортів і насіння: навчальний посібник / О. В. Захарчук, В. Л. Жемойда, Р. О. Спряжка, О. С. Макарчук. – Київ: НУБіП України, 2024. 271– с.
2. Інноваційно-інвестиційний розвиток ринків технічних засобів, насіння і технологій в рослинництві: Монографія. [О. В. Захарчук, О. В. Вишневецька, Я. В. Навроцький та ін.]; за ред. О. В. Захарчука. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2022. 264 с.
3. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур: навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с.

Допоміжні

4. Білявська, Л. Г., Білявський, Ю. В., Шаповал, О. С., & Панченко, С. С. (2020). Сучасний стан та перспективи насінництва сої в Лісостепу України. Вісник Полтавської державної аграрної академії, (4), 45-52.
5. Васильківський С. П., Кочмарський В. С. Селекція і насінництво польових культур: підручник. Біла Церква: Миронівська друкарня, 2016. 376 с.
6. Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні (2015-2024). URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>.
7. ДСТУ 2240-93 Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості. Технічні умови.
8. ДСТУ 2949-94 Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення.
9. ДСТУ 4138-2002. Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості.
10. Захарчук, О. В., Ткачик, С. О., Завальнюк, О. І. (2020). Формування сортових рослинних ресурсів та їх роль для розвитку насінництва. Економіка АПК. № 7.
11. Каленська С.М., Новицька Н.В., Жемойда В.Л. Насіннезнавство та методи визначення якості насіння сільськогосподарських культур: навчальний 267 посібник / За ред. С.М. Каленської. – Навчальний

посібник. – Вінниця.: ФОП Данилюк, 2011. – 320 с.

12. Кіндрук М.О., Насінництво сільськогосподарських рослин: підручник / М.О. Кіндрук., В.П. Герасименко., О.Ю. Кіріяк. – Одеса. КП ОМД, 2010. – 228 с.

13. Про затвердження Порядків проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та форм сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал : Постанова Кабінету Міністрів України № 1210 від 17 листопада 2023 р. (Редакція від 17.11.2023 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1210-2023-%D0%BF#Text>.

14. Про насіння і садивний матеріал: Закон України № 411-IV від 26.12.2002 р. (Редакція станом на 10.06.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>.

15. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України. №3116-XII від 21.04.1993р. (Редакція від 10.06.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.

16. Про приєднання України до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин : Закон України № 60-V від 2 серпня 2006 р. (Редакція станом на 02.08.2006 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60-16#Text>.

17. Про приєднання України до Схеми сортової сертифікації насіння зернових культур, Схеми сортової сертифікації насіння кукурудзи та сорго Організації економічного співробітництва та розвитку : Закон України № 3019 від 15 лютого 2011 р. (Редакція станом на 15.02.2011 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3019-17#Text>. 270

18. Реєстр сертифікатів на посівні та товарні якості насіння за 2020, 2021, 2022 та 2023 роки. URL: <https://minagro.gov.ua/ua/file-storage/reyestr-sertifikativ-na-nasinnya-taabo-sadivnij-material>.

Інформаційні ресурси

19. Інтернет-джерело. Одеська національна наукова бібліотека. Режим доступу: <http://94.158.152.98/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:344337/Source:default>

Реквізити
затвердження

Затверджено на засіданні кафедри селекції, насінництва і генетики.
протокол від 02.09.2024 № 1

Додатки до силябусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

«Сортові ресурси та ринок насіння сільськогосподарських культур»

Назва теми	Виконання практичного завдання	Виконання завдань самост. роботи	Разом
Тема 1. Генетичне та сортове різноманіття сільськогосподарських культур – основа безпеки нації.	5	5	10
Тема 2. Тема 2. Сучасна система селекційно-насінницької роботи в Україні.	5/5	5	15
Тема 3. Державна кваліфікаційна експертиза сортів рослин.	5/5	5	15
Тема 4. Основні засади виробництва і обігу насіння.	5/5/5	5	20
Тема 5. Міжнародні організації з питань насінництва і насіннєзнавства.	5	5	10
Тема 6. Світовий ринок насіння та місце країни в ньому.	5	5	10
Тема 7. Ринок насіння в Україні.	5	5	10
Тема 8. Контрафакт насіння і шляхи запобігання його поширенню.	5	5	10
Разом	60	40	100

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє системні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур; критично осмислює сучасний стан ринку насіння; застосовує теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і свідомого вибору насіння сортів із застосуванням сучасних підходів; наводить необхідні приклади, аргументує їх.
4	Здобувач демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє достатні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур; осмислює сучасний стан ринку насіння; застосовує теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і свідомого вибору насіння сортів із застосуванням сучасних підходів; наводить приклади.
3	Здобувач демонструє посередній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання вище: практичне завдання виконано й оформлено, з помилками; здобувач не повністю розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє посередні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур; з допомогою викладача осмислює сучасний стан ринку насіння; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і свідомого вибору насіння сортів із застосуванням сучасних підходів; намагається наводити приклади.
2	Здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє задовільні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур; допомогою викладача намагається осмислювати сучасний стан ринку насіння; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань і свідомого вибору насіння сортів із застосуванням сучасних підходів; приклади не наводить.
1	Здобувач демонструє незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано без дотримання вимог до оформлення; здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє незадовільні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур; без допомоги викладача не намагається осмислити сучасний стан ринку насіння; некоректно застосовує фрагментарні теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і свідомого вибору насіння сортів із застосуванням сучасних підходів;
0	Практичне завдання не виконане, відсутні відповіді і розв'язання отриманих завдань, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Виконання самостійної роботи демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог, здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє високі знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур, критично осмислює сучасні методи селекції і насінництва сільськогосподарських культур; застосовує теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації сучасного ринку насіння; під час виконання завдань наводить необхідні приклади, аргументує їх; матеріал подано з виділеннями і систематизацією головного, розкриттям суті та критичною оцінкою висвітлення питання у науковій та навчальній літературі.
4	Виконання самостійної роботи демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог, здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє хороші знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур, осмислює сучасні методи селекції і насінництва сільськогосподарських культур; застосовує теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації сучасного ринку насіння; під час виконання завдань наводить приклади, аргументує їх; матеріал подано з основним розумінням суті але без критичної оцінки висвітлення питання у науковій та навчальній літературі і без виділення проблемних питань.
3	Виконання самостійної роботи демонструє посередній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог із незначними недоліками, здобувач розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє посередні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур, осмислює сучасні методи селекції і насінництва сільськогосподарських культур; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації сучасного ринку насіння; під час виконання завдань наводить приклади, аргументує їх; матеріал подано з основним розумінням суті але без критичної оцінки висвітлення питання у науковій та навчальній літературі і без виділення проблемних питань. та критичною оцінкою висвітлення питання у науковій та навчальній літературі.
2	Виконання самостійної роботи демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена із помилками, здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє задовільні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур, без критичного осмислення сучасного ринку насіння; під час виконання завдань намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації технології селекційного процесу із застосуванням сучасних методів; використовує застарілу інформацію без критичної оцінки.
1	Виконання самостійної роботи демонструє незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана частково, містить грубі помилки, теоретичний матеріал не розкрито, здобувач демонструє незадовільні знання сортових ресурсів сільськогосподарських культур, з допомогою викладача слабо осмислює сучасного ринку насіння; під час виконання завдань не намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації технологічних процесу технології селекційного процесу із застосуванням сучасних методів, використовує застарілу інформацію.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, відсутні відповіді на запитання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.